

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 744/2025-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Michal Krutek, s.r.o., Hlavná 11, Tmava, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 15CoP/67/2024-2829 z 12. decembra 2024 v rozsahu jeho výroku III o nevyklúčení zákonnej sudkyne z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 26P/69/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. marca 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia v rozsahu jeho výroku III o nevyklúčení zákonnej sudkyne z prejednávania a rozhodovania veci. Sťažovateľka navrhuje uznesenie v jeho napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Požaduje tiež finančné zadost'učinenie 2 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľka (navrhovateľka) v rámci konania o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu vedeného na Okresnom súde Trenčín (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 26P/69/2020 uplatnila písomným podaním z 10. mája 2023 námietku zaujatosti voči zákonnej sudkyňi. Sťažovateľka námietku zaujatosti odôvodňovala správaním zákonnej sudkyne v rámci pojednávania 5. apríla 2023, chýbajúcou protokoláciou tvrdení na pojednávaní konanom 5. apríla 2023, okolnosťou, že zákonná sudkyňa mala blízky priateľský vzťah s právnou zástupkyňou druhého účastníka konania. Zákonná sudkyňa 16. mája 2023 vo vyjadrení k námietke zaujatosti uviedla, že s právnou zástupkyňou druhého účastníka konania sa pozná len z dôvodu výkonu jej advokátskej činnosti. Zákonná sudkyňa podala trestné oznámenie z dôvodu nepravdivých tvrdení týkajúcich sa jej zdravotného stavu, konkrétne uviedla, že uskutočnením útokov zo strany sťažovateľky v námietke zaujatosti a aj v jej ďalších podaniach stratila schopnosť pristupovať nezaujato v tejto veci k sťažovateľke a cíti sa voči nej byť zaujatá. Aj v dôsledku podania oznámenia skutočností nasvedčujúcich spáchaniu trestného činu sa cíti byť zaujatá a súhlasí s tým, aby vec bola pridelená inému sudcovi.

3. Krajský súd v Trenčíne uznesením č. k. 27NcC/8/2023-1523 z 22. mája 2023 (v spojení s opravnými uzneseniami) rozhodol, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z pojednávania a rozhodovania veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 26P/69/2020. Proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 22. mája 2023 podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť.

4. Zákonná sudkyňa v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 26P/69/2020 v rámci pojednávania 18. októbra 2023 pred koncom pojednávania nepripustila zastupovanie sťažovateľky v konaní splnomocneným zástupcom, tohto vylúčila a zároveň rozhodla vo veci, t. j. o rozvode manželstva a úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu. Sťažovateľka proti rozsudku okresného súdu z 18. októbra 2023 podala proti výrokom II, III, IV, V, VI a VII (týkajúcim sa výkonu rodičovských práv a povinností) odvolanie.

5. Ústavný súd nálezom č. k. I. ÚS 483/2023-41 zo 7. decembra 2023 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 27NcC/8/2023-1523 z 22. mája 2023 v spojení s opravnými uzneseniami. Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne v spojení s opravnými uzneseniami zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

6. V dôsledku zmeny súdnej mapy Krajský súd v Trenčíne, ktorému ústavný súd nálezom uložil povinnosť znovu konať a rozhodnúť o námietke zaujatosti, postúpil rozhodovanie o námietke zaujatosti Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“), pretože v tom čase už prebiehalo odvolacie konanie vo veci samej na tomto súde. Krajský súd teda spojil rozhodovanie o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu s novým rozhodnutím o námietke zaujatosti voči sudkyňi okresného súdu.

7. Krajský súd uznesením sp. zn. 15CoP/67/2024 z 12. decembra 2024 o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku a o námietke zaujatosti sťažovateľky rozhodol tak, že rozsudok okresného súdu z 18. októbra 2023 vo výrokoch II až VIII zrušil a vec vrátil na nové konanie a rozhodnutie (výrok I), zároveň zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 26P/69/2020-1866 z 18. októbra 2023,

ktorým okresný súd na pojednávaní 18. októbra 2023 nepripustil zastupovanie sťažovateľky jej splnomocneným zástupcom – partnerom sťažovateľky (výrok II) Zároveň rozhodol, že sudkyňa okresného súdu nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 26P/69/2020 (výrok III). Krajský súd vo vzťahu k odvolaniu proti rozsudku okrem iného konštatoval, že ako dôvodnú vyhodnotil námietku, podľa ktorej nepripustenie zastúpenia sťažovateľky jej partnerom (aktuálne manželom) malo za následok porušenie jej práv na spravodlivý proces. Zástupca sťažovateľky bol spôsobilý ju v konaní zastupovať. Pokiaľ okresný súd jej zástupcu nepripustil, za danej situácie bolo jeho povinnosťou pojednávanie odročiť, vypracovať písomné vyhotovenie uznesenia o nepripustení zastúpenia, toto doručiť sťažovateľke a následne jej i ponechať lehotu na vyjadrenie, či si zvolí iného zástupcu alebo bude v konaní hájiť svoje práva sama. Okresný súd tak však neučinil, pokračoval v konaní, vykonával ďalšie dokazovanie a vo veci rozhodol. Pokiaľ ide o námietku zaujatosti, krajský súd dospel k záveru, že v konaní neboli vzhľadnuté žiadne dôvody zaujatosti zákonnej sudkyne relevantné z hľadiska § 49 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktoré by boli objektívne spôsobilé spochybniť jej nestrannosť.

III.

Argumentácia sťažovateľky

8. Sťažovateľka namieta, že vylúčenie zástupcu sťažovateľky z konania na pojednávaní 18. októbra 2023 na základe toho, že tento nevedel bezprostredne reagovať, či sa nejaký dôkaz nachádza v rozsiahlom spise, je prejavom zaujatosti zákonnej sudkyne, pretože rovnaký prístup sudkyňa nezvolila aj k protistrane. Krajský súd konštatoval, že nepripustením zástupcu sťažovateľky a následným pokračovaním v konaní došlo zo strany okresného súdu k závažnému zásahu do procesných práv sťažovateľky takej intenzity, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces. Aj keď išlo len o časť konania, sťažovateľke bolo znemožnené realizovať jej patriace práva v konaní, napr. reagovať na procesné návrhy otca a kolízneho opatrovníka, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom a navrhovať nové, využiť právo záverečnej reči; išlo pritom o záverečnú fázu prvostupňového konania, po ktorej už nemohla uplatniť svoj vplyv na výsledok (prvostupňového) konania, t. j. na meritórne rozhodnutie.

9. Krajský súd v napadnutom uznesení konštatoval, že pokiaľ sťažovateľka vytykala sudkyňi jej zaujaté správanie na pojednávaní 5. apríla 2023, po oboznámení sa so zvukovým záznamom z pojednávania krajský súd nezistil také objektívne prejavy alebo počínanie sudkyne, ktoré by vnímal ako zaujaté vo vzťahu k matke (sťažovateľke), či otcovi. Uvedený záver krajského súdu sťažovateľka nepovažuje za správny.

10. Konanie a správanie zákonnej sudkyne na pojednávaní 5. apríla 2023 v kontexte odopretia zastupovania sťažovateľky civilným zástupcom na pojednávaní 18. októbra 2023, či podania trestného oznámenia zákonnou sudkyňou podľa názoru sťažovateľky svedčí o zaujatosti zákonnej sudkyne. Sama zákonná sudkyňa nie raz, dokonca dvakrát uviedla, že sa skutočne cíti subjektívne aj objektívne zaujatá.

11. Vzhľadom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Ndob/37/2010 z 28. júla 2010 je zrejmé, že už len samotná úvaha o podaní trestného oznámenia zo strany zákonnej sudkyne za súčasného konania zákonnej sudkyne v rámci pojednávania vzbudzuje vážnu pochybnosť

o jej nestrannosti a nezaujatosti. Zákonná sudkyňa mala byť z konania vylúčená. Konaním krajského súdu došlo k bagatelizovaniu celej námietky zaujatosti sťažovateľky, ako aj vyjadrenia vo vzťahu k námietke zaujatosti zákonnej sudkyne. Námietka zaujatosti bola vyhodnotená nesprávne. Krajský súd nesprávne vyhodnotil vyjadrenie zákonnej sudkyne a následne ho nesprávne aplikoval vo vzťahu k námietke zaujatosti sťažovateľky. Uznesenie krajského súdu je nesprávne a nedostatočne odôvodnené, pretože krajský súd sa nezaoberal naplnením subjektívneho a objektívneho hľadiska vo vzťahu k námietke zaujatosti, a to predovšetkým v kontexte nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 483/2023-41 zo 7. decembra 2023 v tejto veci.

12. Sťažovateľka za neštandardný postup považuje situáciu, keď v rámci konania vedeného pod sp. zn. 26P/69/2020 bola vypočutá celkovo dvakrát a do dnešného dňa nebolo vykonané ani znalecké dokazovanie a nie sú vo veci vykonávané úkony, ktoré by v čo najkratšom čase smerovali k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Pojednávanie uskutočnené 5. apríla 2023 trvalo skoro 8 hodín, čo je na konanie o návrhu na rozvod a úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode neštandardné a podobne dlhý čas trvalo aj pojednávanie 18. októbra 2023.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu, ktorým krajský súd rozhodol o nevylúčení zákonnej sudkyne okresného súdu z prejednávania a rozhodovania veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. pod sp. zn. 26P/69/2020 (konanie o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu). Sťažovateľka namieta nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu, nesprávne vyhodnotenie námietky zaujatosti. Je presvedčená, že zákonná sudkyňa mala byť vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci.

14. Z nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 483/2023-41 zo 7. decembra 2023 vyplýva, že sťažovateľka v poradí prvé rozhodnutie o námietke zaujatosti (uznesenie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 27 NcC 8/2023-1523 z 22. mája 2023 v spojení s opravnými uzneseniami) považovala za nedostatočne odôvodnené, keďže sa súd „*nezaoberal naplnením subjektívneho a objektívneho hľadiska vo vzťahu k námietke zaujatosti*“. Ústavný súd predmetným nálezom vyslovil porušenie sťažovateľkiných práv v dôsledku nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia Krajského súdu v Trenčíne. V tomto smere v náleze ústavný súd uviedol, že Krajský súd v Trenčíne napadnutým uznesením o námietke zaujatosti uplatnenej sťažovateľkou meritórne rozhodol bez toho, aby sa so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu vysporiadal so subjektívnou stránkou a následne aj s objektívnou stránkou nestrannosti, čím porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

15. Ústavný súd pre úplnosť dodáva, že otázka kvality odôvodnenia rozhodnutia o námietke zaujatosti nie je spôsobilá byť predmetom skúmania v rámci konaní o opravných prostriedkoch smerujúcich proti rozhodnutiam vo veci samej, preto ústavný súd v konaní sp. zn. I. ÚS 483/2023 ústavnú sťažnosť založenú na námietke nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia neodmietol z dôvodu jej neprípustnosti (k tomu pozri aj bod 19 a nasl. tohto uznesenia).

16. Pokiaľ sťažovateľka aktuálne vo vzťahu k druhému rozhodnutiu o jej námietke zaujatosti opätovne namieta nedostatočné odôvodnenie uznesenia krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že s týmto sa nemožno stotožniť. Krajský súd sa zrozumiteľným a vyčerpávajúcim spôsobom vyrovnal s argumentáciou sťažovateľky, pri posudzovaní námietky zaujatosti sa riadil závermi ústavného súdu vyslovenými v náleze č. k. I. ÚS 483/2023-41 zo 7. decembra 2023, nestrannosť sudkyne podrobil tak testu subjektívnemu, ako aj objektívnemu. Krajský súd sa vyjadril k tvrdeniu o blízkom priateľskom vzťahu sudkyne s právnou zástupkyňou otca (bod 52 uznesenia krajského súdu), k tvrdeniam o postupe sudkyne v konaní (bod 53). Krajský súd sa tiež zaoberal tvrdením o zaujatom správaní sudkyne na pojednávaní 5. apríla 2023, oboznámil sa so zvukovým záznamom z pojednávania a dospel k záveru, že sudkyňa viedla pojednávanie riadne a primerane okolnostiam, t. j. s nevyhnutnou mierou ráznosti, avšak nekričala, nevytvárala nátlak na matku, ani ju nezosmiešňovala, tiež ponechávala procesný priestor na vyjadrenie obom stranám rovnocenne. Ani ďalšie prejavy sudkyne na pojednávaní, ktoré namietala matka, jej tvrdeniam nenasvedčujú, sudkyňa sa nejaví ako zastrašená či v submisívnom postavení voči otcovi (bod 54). Krajský súd osobitnú pozornosť venoval okolnosti, že v nadväznosti na podanú námietku zaujatosti zo strany sťažovateľky a jej obsah (týkajúci sa podozrenia, že sudkyňa patrí medzi sudcov, ktorí užívajú antidepresíva, v súvislosti s ktorou okolnosťou by mohla byť zo strany otca zastrašovaná alebo vydieraná) podala zákonná sudkyňa trestné oznámenie na neznámeho páchatel'a (bod 55 a nasl.). Okrem iného krajský súd k tomuto uviedol, že po zistení, že trestné konanie na podklade oznámenia zákonnej sudkyne bolo odložené, pričom táto proti rozhodnutiu o odložení veci nepodala opravný prostriedok a ani neiniciovala iné súdne (resp. priestupkové alebo trestné) konania proti sťažovateľke, dospel k záveru, podľa ktorého v prejednávanej veci samotná okolnosť podania trestného oznámenia ani objektívne nespochybňuje nestrannosť zákonnej sudkyne. Krajský súd preskúmal tiež postup sudkyne v súdnom konaní nasledujúcom po rozhodnutí Krajského súdu v Trenčíne o jej nevyhlásení, a to aj v kontexte zrušenia napadnutého rozhodnutia o neprípustení zastupovania sťažovateľky jej splnomocneným zástupcom.

17. Za zjavne neopodstatnený návrh možno považovať návrh na začatie konania, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

18. Ústavný súd konštatuje, že medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením krajského súdu z hľadiska kvality jeho odôvodnenia nie je relevantná súvislosť, ktorá by signalizovala porušenie označených práv a možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, a preto v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

19. V kontexte predostretej sťažostnej argumentácie týkajúcej sa nesprávneho vyhodnotenia a právneho posúdenia námietky zaujatosti ústavný súd v prvom rade poukazuje na zmysel a účel princípu subsidiarity vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti

všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019). Ústavný súd tiež pripomína, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (m. m. IV. ÚS 187/09).

20. Na podklade uvedených stabilných judikatúrnych postojov ústavný súd konštatuje, že využitie jeho právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je orientované na prieskum zásahov do základných práv a slobôd, ktoré majú povahu rozhodnutia o parciálnej procesnej otázke v priebehu ešte právoplatne neukončeného konania všeobecného súdu.

21. Konania vo veciach rozvodu manželstva a starostlivosti súdu o maloletých sú primárne upravené v Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej len „CMP“). V zmysle § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia CSP, ak CMP neustanovuje inak. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie vecí nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v CSP garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre jeho zaujatosť (§ 49 a nasl. CSP). Okolnosť, že o veci napriek tomu rozhodoval sudca, ktorý mal byť vzhľadom na jeho pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní zakladajúcim dôvodnú pochybnosť o jeho nezaujatosti vylúčený, je pritom dôvodom na uplatnenie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa príslušných ustanovení CSP.

22. Podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie možno odôvodniť tým, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Rovnako možno podľa § 420 písm. e) CSP v dovolaní proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí namietat', že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

23. Z predmetných zákonných ustanovení vyplýva, že platná právna úprava civilného sporového konania poskytuje strane sporu možnosť domáhať sa nápravy závažného procesného pochybenia spočívajúceho v rozhodovaní veci sudcom, ktorý mal byť z jej prejednávania vylúčený, a to prostredníctvom odvolania, resp. dovolania proti meritórnemu rozhodnutiu v konkrétnej veci (pozri tiež IV. ÚS 5/2019, III. ÚS 617/2021, I. ÚS 48/2025, IV. ÚS 14/2025, I. ÚS 710/2024, II. ÚS 168/2022, IV. ÚS 344/2022, IV. ÚS 122/2024, IV. ÚS 87/2024, III. ÚS 27/2023, IV. ÚS 667/2022, I. ÚS 395/2022). Teda strana sporu môže argumentáciu smerujúcu proti napadnutému rozhodnutiu o nevyhlúčení zákonného sudcu na základe ňou vznesenej námietky uplatniť v rámci opravného prostriedku proti rozhodnutiu vo veci samej.

24. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľka má v systéme civilného sporového konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv, hoci prípustný až po rozhodnutí vo veci samej. Za týchto okolností považuje ústavný súd za neprípustné, aby v danej fáze konania vstupoval do jeho priebehu a nahrádzal tak právomoc všeobecných súdov, keďže sťažovateľka má k dispozícii riadny, prípadne mimoriadny opravný prostriedok, prostredníctvom ktorého môže uplatniť ochranu svojich označených práv a namietat' (rovnako ako v ústavnej sťažnosti) aj nesprávne vyhodnotenie ňou uplatnenej námietky zaujatosti.

25. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť vo veci namietaného porušenia práv podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu, ku ktorému malo dôjsť nesprávnym vyhodnotením námietky zaujatosti, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu neprípustnosti, keďže sťažovateľka nevyčerpala právne prostriedky, ktoré jej zákon na ochranu jej základných práv priznáva.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. decembra 2025

Robert Šorl
predseda senátu